

Nr 32

Av herr Weiland m. fl., om avskaffande av tjänstebrevsrätten.

Frågan om tjänstebrevsrättens avskaffande har gång efter annan diskuterats, och i allmänhet har det varit så, att de som lyckats förvärva denna förmån, antingen det varit statliga eller enskilda institutioner, har ansett att de borde få ha den kvar, även om det med oemotsägliga fakta kunnat bevisas, att missbruk förekommer i stor utsträckning, så att till och med statsrevisorerna funnit sig föranlåtna att påtala saken. Därvid framdrogs också ett flertal fall av missbruk, som kommit till vederbörandes kännedom, vilka tydligt visar, huru välmotiverad frågan om tjänstebrevsrättens avskaffande är. Då den under förra året på nytt fördes inför riksdagen skrev en av Stockholms största tidningar bland annat följande: "Som tjänstebrev kom en skrivelse med förfrågan om varför tidningen icke haft inne en recension av en privatpersons för en tid sedan utgivna bok. Är det en tjänstebrevsangelägenhet att börja efterlysa recensioner i tidningarna?" frågar tidningen med rätta och fortsätter: "Exemplet visar, att motionen i riksdagen om tjänstebrevsrättens omprövning är väl befogad. Liknande exempel skulle kunna anföras i stor utsträckning, och vidare skulle kunna framdragas exempel då postverket som tjänsteförsändelse fått befordra sådana saker som ej lämpar sig för postbefordran, vilket statsrevisorerna även påpekat. En med dessa saker väl förtrogen person, chefen för postsparbanken, har i tidskriften Postmästaren behandlat denna fråga och därvid framfört ett stort antal synpunkter för frågans belysning, som vi finner vara sådana, att vi bör citera en del av dem. Först gäller det frågan om huruvida postverket får den ersättning som postverket borde ha. Därom heter det: De undersökningar om tjänstebrevsrätten, som nu verkställts med 10 à 15 års mellanrum, ger inte postverket den ersättning, som handhavandet av tjänstebrevsförsändelserna motiverar. Låt oss anta, att vi skulle betala våra utgifter för telefon och telegram på samma sätt som televerket betalar sina postavgifter, alltså med en viss procent av televerkets hela uppbörd av telefon och telegramavgifter. En sådan anordning är ju också lätt tänkbar, eftersom televerket åtminstone vid de automatiserade stationerna har väsentligt lägre minimiavgifter för telefonsamtal än något postporto. Antag sedan, att det kungöres, att televerket under en viss kort tid kommer att låta taxera varje samtal och att resultatet av denna undersökning i stället skall läggas till grund för

vad postverket har att under närmaste 10- à 15-årsperiod betala till televerket.

Skulle då inte denna korta undersökningsperiod verka som en tankestälare rörande varje telefonsamtal, om detta verkligen är behövt. För min del tror jag inte, att det affärsdrivande verket skulle acceptera en sådan betalningsmetod. Tror någon, att den nu pågående undersökningen, som dessutom äger rum under hotet om tjänstebrevsrättens avskaffande, kan ge en tillnärmelsevis riktig bild av tjänstebrevsrättens omfattning?"

Trots att kontrollföreskrifterna vid olika tillfällen påbyggt och detaljreglerats kan man nog påstå att kontrollen är ineffektiv, vilket ju också i olika sammanhang kommit till synes. Systemet inbjuder vidare till ett utnyttjande av postverkets tjänster, som icke skulle förekommit om den tjänstebrevsberättigade haft att av egna omhändertagda medel erlägga porto, och detta gäller i alldeles särskild hög grad sådana kostnadskrävande anordningar som assurans, rekommendation och express etc. Kuvert och stämplor för tjänstebrev, som ju hör till kontorsutrustningen, finns i regel tillgängliga för snart sagt vem som helst, som av någon anledning befinner sig i institutionens lokaler. Det saknas icke exempel på att dessa utnyttjats och att detta skett utan någon större risk för utnyttjaren av denna "förmån". Adressaten drar sig i allmänhet för att anmäla vederbörande, och postverket har då inga möjligheter att slå ned på sådant missbruk. Det påstås vidare, att kontroll över statsmyndigheternas frimärskassor skulle kosta så mycket att man av den anledningen ej kan reflektera på att låta dessa myndigheter liksom andra postverkets kunder använda vanliga frimärken. Om detta skulle bli fallet, gäller ju denna anmärkning i ännu högre grad dessa andra kunder, som svarar för ca 85 % av postverkets inkomster och av vilka många har en rörelse, som i omfattning är fullt jämförlig med de statliga organisationernas. Skall man fortsätta med tjänstebrevsrätten, så bör det ju bli någon konsekvens i galenskapen. Varför skall till exempel de olika länslasarettens ha tjänstebrevsrätt, under det att landstingen, som är lasarettens huvudmän, icke har tjänstebrevsrätt. Exempelen i detta hänseende kunde mångfaldigas. Varför skall den ha tjänstebrevsrätt och inte den andre som borde ha lika stor rättighet härtill? Man kan ju till och med fråga varför de statliga organisationerna ej har tjänsteförsändelserätt på statens järnvägar. I Danmark drog man för flera år sedan in systemet med tjänstefrimärken och någon rätt till tjänsteförsändelser existerar ej längre där, utan de statliga institutionerna har att gälda sina postporton på samma sätt som alla andra korrespondenter.

Med anledning av vad vi här anfört får vi föreslå,
att riksdagen måtte besluta, att tjänstebrevsrätten
skall borttagas från och med den 1 juli 1957.

Stockholm den 19 januari 1956

H. Weiland

Johan Sunne

Johan Persson

Theodor Johansson

Birger Lundström
